
Ursprungsbefolkningens kamp för mänskliga rättigheter i Bolivia

Ett studiematerial för högskolan och gymnasiet, sammanställt av Insamlingsstiftelsen Gatubarn, en politiskt och religiöst obunden svensk biståndsorganisation med verksamhet i Bolivia och Brasilien.

Mer än hälften av Bolivias befolkning tillhör ursprungsbefolkningen. Trots det är ursprungsbefolkningen en diskriminerad grupp som har svårt att göra sina röster hörda och tillvarata sina rättigheter.

Tidiga civilisationer

Bolivia har varit befolkat i minst 20 000 år. I Tiahuanacu och på flera ställen vid Titicacasjön finns imponerande lämningar från tidiga kulturer. Land kunde inte ägas. Pacha Mama, Moder Jord, delade med sig till alla. På 1400-talet blev Bolivia och Peru inkarikets centrum. Landets ursprungliga kultur med självförsörjande samhällen bevarades och utvecklades med inkakulturen.

Den vita ockupationen - 500 år av förtryck

Spanjorerna koloniserade Bolivia i början av 1500-talet. Då hade landet enorma tillgångar på guld och silver. Stora delar av ursprungsbefolkningen förflyttades och användes som slavar i gruvorna och på de storgods som bildades. Den traditionella kulturen och samhällsstrukturen slogs sönder, vilket förstörde befolkningens möjligheter att försörja sig. Kolonistörerna tog nästan all brukbar mark i besittning och landets ekonomi kom att bygga helt på gruvindustrin.

Slaveriet upphävdes så småningom, men gruvarbetarna fortsatte att arbeta under slavliknande förhållanden i en mycket hälsofarlig arbetsmiljö. Fackliga protester slogs ner brutalt och under militärdiktaturen på 1970-talet fängslades, torterades och dödades många människorättskämpar.

Gruvindustrin blev allt mindre lönsam och på 1980-talet stängdes de flesta av landets gruvor. Detta medförde att tiotusentals gruvarbetare, som nu stod utan inkomst och utan bostad, flyttade till storstäderna. Där lever nu många i stor misär i städernas slumområden, eftersom de har svårt att få jobb till följd av diskriminering och brist på utbildning.

Whipala, aymarafolkets flagga har blivit symbol för ursprungsbefolkningens kamp för sina rättigheter.

Vilja att förändra

Under militärdiktaturen tvingades många människor fly från Bolivia och många kom till Sverige på 1970-talet. Bland dessa politiska flyktingar fanns den då sjuårige Ernesto Arancibia, som senare tillsammans med en grupp andra engagerade ungdomar, bildade Insamlingsstiftelsen Gatubarn 1993. Ungdomarna hade beslutat att göra en aktiv insats för att hjälpa utsatta barn och kvinnor i de fattiga delarna av världen. Målet var att samla in pengar för att kunna erbjuda fattiga barn ur diskriminerade grupper utbildning så att dessa barn inte skulle behöva försörja sig på gatan.

En skola för barn från ursprungsbefolkningen

Ett par år senare hade tillräckligt med pengar samlats in för att kunna starta hjälpverksamhet för en extremt fattig grupp människor från ursprungsbefolkningen i slumområdet Llojeta i utkanten av La Paz. När Insamlingsstiftelsen Gatubarn inledde sitt arbete i området saknade i princip alla boende vatten och elektricitet. Det fanns ingen skola som tog emot barnen. Få talade spanska och många vuxna kunde inte läsa. År 1996 kunde stiftelsen inviga en skola för 130 barn i området. Verksamheten leds av en styrelse bestående av personer från området under ledning av Ernesto.

År 2008 får närmare 600 barn och ungdomar, från förskola till gymnasium, stöd och utbildning vid stiftelsens skola i Bolivia.

En brygga mellan befolkningen och samhället

Stiftelsen vänder sig även till barnens familjer. Sammanlagt får närmare 3000 människor i området hjälp att förbättra sina livsvillkor. Föräldrarna erbjuds till exempel möjlighet att delta i skriv- och läskurser samt seminarier om näringslära och familjeplanering.

Bolivia – en demokrati?

ett fattigt land med stor ojämlikhet, där diskriminering, mutor och korruption under lång tid präglade samhället, tar det tid att åstadkomma en fungerande demokrati.

Ursprungsbefolkningens brist på utbildning och brist på kunskap om demokrati gör att de har svårt att hitta fungerande metoder för att ta vara på sina mänskliga rättigheter. Vilda strejker och våldsamma demonstrationer tillhör vardagen.

I väntan på en förändring kommer tiotusentals barn att växa upp på gatan utan utbildning och utan förutsättningar att försörja sig i framtiden. De kommer att växa upp i en miljö präglad av arbetslöshet, alkoholism, drogmisbruk, sexuella övergrepp, kvinnomisshandel och barnmisshandel. För att ändra på det krävs stöd av frivilliga krafter.

En ljusnande framtid

Hittills har ett sextiotal ungdomar tagit studenten vid stiftelsens skola. Utan stöd skulle de flesta av dessa ungdomar inte fått någon skolgång alls eller endast gått några få år i grundskola. Nu arbetar drygt hälften av dessa ungdomar extra i skolan samtidigt som de studerar på högskola. Alla vill arbeta för att förbättra förhållandena för sina familjer och för hela området. De har även lärt sig att vara stolta över sitt folks rika kultur.

Det är barnen vi måste satsa på!

Visste du att...

... Bolivia är det fattigaste landet i Sydamerika? BNP/capita är 1 101 US\$? (Brasilien har 5 640 US\$ och Sverige 42 170 US\$.)

Källa: www.un.org

... ”indian” ibland används som skällsord i Bolivia? Det är därför vi använder ordet ursprungsbefolkning i stället för ”indianer”.

... man räknar med att det finns omkring 100 miljoner gatubarn i världen? Av dessa finns runt 40 miljoner i Latinamerika. Källa: www.unicef.org

... hunger, våld, droger, prostitution och diskriminering en del av vardagen för barn som lever på gatan?

... tonårsgraviditeter är vanliga i Bolivia? Det är inte alls ovanligt att tjejer så unga som 12-13 år blir gravida och föder barn. Abort är olagligt i Bolivia och många ungdomar saknar information om och tillgång till preventivmedel.

... barn som inte går i skolan får svårt att försörja sig som vuxna? Det är genom utbildning som fattiga barn ges förutsättningar att ta sig ur fattigdomen.

Det går att göra världen mer rättvis!

Ingen kan hjälpa alla, men alla kan hjälpa någon!

Vill du också vara med?

Insamlingsstiftelsen Gatubarn
- en hjälpande hand

Kungsgatan 23, 753 32 Uppsala
Tel: 018-10 20 18, PG: 90 04 01-1
E-post: info@stiftelsengatubarn.se
www.stiftelsengatubarn.se